

Mac Master

MET GEVOELIGE OORTJES

tekst: Peter Villevoe
foto's: Léon van Schie
lay-out: Godfried Vonk

Sander van der Heide 'mastert'. Dat heeft niks met zweepjes te maken, maar alles met muziek. Hij is degene die de allerlaatste hand legt aan de uiteindelijke klank van een opgenomen muziekstuk. Zijn aandeel is het beste te vergelijken met dat van een lithograaf in een grafisch traject of het slijpen van een diamant.

Van Helmut Lotti tot Herman Brood, van Junkie XL tot André Rieu, van Robby Valentine tot Bløf, van Mathilde Santing tot Anouk, Golden Earring, Within Temptation, kortom: bijna alle bekende Nederlandse artiesten heeft hij wel eens onder zijn masterende vingers gehad. We spreken hem als hij net een klus voor Marco Borsato achter de rug heeft.

Zijn dagelijkse werk is een hachelijke taak waarbij hij rekening moet houden met de kunstzinnige bedoeling van al die verschillende artiesten, de markante stijl van hun producers en de al dan

niet verfijnde smaak van de luisteraar. Hij moet de (on)mogelijkheden van alle soorten afspeler-apparatuur kennen, zodat de muziek zowel op een hoogwaardige stereo-set goed klinkt, maar ook tot z'n recht komt via MTV in de slaapkamer of als MP3 op een iPod.

"Vergelijk het met 't polijsten van een diamant, waarbij iedere lichtinval een andere maar toch karakteristieke en evenzo betoverende schittering oplevert."

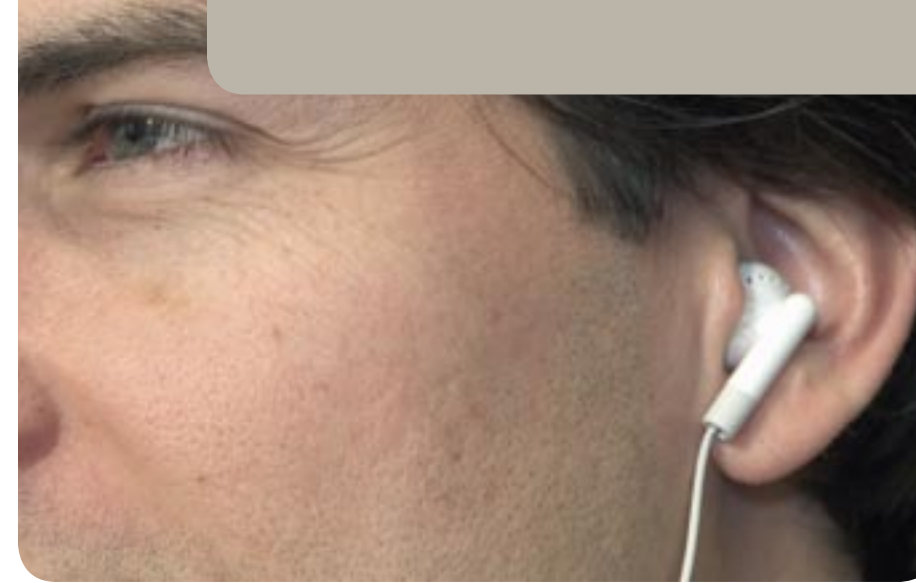
Het is de laatste stap in een proces van soms drie à vier maanden. In enkele uren wordt de laatste hand aan het nummer of album gelegd. "Vaak moet er nog veel gebeuren, soms minieme aanpassingen en af en toe bijna niks."

Master of producer?

In hoeverre heeft het masteren te maken met de taak van een producer en technicus in de opname-studio?

"Het maken van een master staat niet helemaal los van de opname of productie. Je probeert te benadrukken wat een producer met een mix wil overbrengen. Er is dus wel een raakvlak maar ik ga niet op de stoel van de producer zitten."

Een producer zorgt ervoor dat alle geluiden (stemmen, instrumenten, effecten, etc.) de juiste plaats, volume en 'kleur' in het stereobeeld krijgen. De mastering-engineer mag daarbij wel een smaak hebben en aanhouden, maar eigenlijk moet een muziekstuk ook een zeker 'neutraliteit' bezitten, zodat Jantje, Marietje of een DJ hun eigen klankvoorkeur te horen krijgen, zonder dat ze veel aan de knoppen hoeven draaien.

Zeelandse Bløf aan de lijn

Ook bij andere akkefietjes blijkt de Mac vaak een 'reddende engel'. Normaal zitten artiesten en andere medewerkers aan het album gezellig achter Sander op de sofa in de studio te luisteren en te ruziën, want de één wil juist een strakke klank van de bassen, de ander juist weer een snijdend middengebied. Maar toen hij een keer met de bandleden van Bløf in Zeeland onverwacht een spoedoverleg moest beleggen, werd NiceCast gebruikt om via Internet een rechtstreekse audio-verbinding te realiseren. De 350 kb/sec bood voldoende kwaliteit om het geluid te beoordelen.

<http://www.rogueamoeba.com/nicecast/>

Een goed voorbeeld van hoe dat soms mis kan gaan is bij muziek waarbij bepaalde partijen dermate zijn 'opgefokt' dat ze nauwelijks meer zuiver en neutraal kunnen worden weergegeven. Gevolg: iemand die naar een dergelijke CD luistert merkt dat-ie steeds zijn eigen volume- en equalizer-standen moet wijzigen, om weer de vertrouwde klank te krijgen. Iedereen kent wel de reclames en 'bumpers' op sommige commerciële tv-zenders die steevast te hard en te zwaar je huiskamer lijken binnen te denderen. Het volproppen van het dynamisch bereik van een medium heeft een uitputtend effect op de luisteraar – je wordt ook echt móe van geluid dat alsmat alle passages op volle kracht eruit pompt.

Nieuwe geluiden, nieuwe taken

Terwijl technici en producers zelf steeds meer het mastering-vakmanschap van het 'polijsten' benaderen, verandert ook het werkterrein van de mastering-engineer. Nieuwe ontwikkelingen zoals het masteren voor

DTS-streams (de audio-informatie voor surround-sound systemen) en SACD (Super Audio CD) zorgen voor vele uitdagingen en veranderende werkwijzen en opvattingen. "Gewoon de bassen door de woofer jagen en de spraak uit het midden laten komen, zoals in een bioscoop, is leuk en vormde ook het begin van surround-sound, maar er kan zoveel meer. Je kan alles in een bijna fysiek panorama plaatsen, alle instrumenten en stemmen echt een plaats geven zodat het veel levendiger wordt ervaren."

Daarnaast is de mastering-engineer ook verantwoordelijk voor het aanbrengen van de digitale identificatiegegevens voor nieuwe registratiesystemen, die het bijhouden en afrekenen van

royalties enorm vereenvoudigen. Een tamelijk technische maar wel belangrijke zaak, zeker met het oog op de veranderende omgang met muziekwerken en auteursrechten, zoals digitale broadcasting- en DRM-technieken.

Vrije geluiden in Studio 7

Sanders muzikale verleden kreeg officiële vormen toen hij "toegepaste electronica" studeerde aan het Rotterdamse conservatorium. Daarnaast speelde hij natuurlijk in diverse bands. Maar de boel kwam pas goed op gang toen hij in 1993

VERGELIJK HET MET HET POLIJSTEN VAN EEN DIAMANT

een vaste aanstelling kreeg in de wereldvermaarde Wisseloord studio's in Hilversum.

Hij kreeg de kans om een leegstaand 'hok' tot speciale mastering-studio te verbouwen en maakte van deze nieuwe "Studio 7" een heel verdienstelijke activiteit. Maar na enkele jaren verruilde hij het vaste dienstverband bij Wisseloord voor de vrijheid van een free-lancer. Hij is nu vaak te vinden in de studio's van Polyhymnia, een villa aan de rand van Baarn, vroeger eigendom van Universal Music.

Ze hebben daar vandaag toevallig een tweetal nieuwe luidsprekers geplaatst dus hij is zeer nieuwsgierig naar de karakteristiek van deze 'indringers' ten opzichte van wat hij van de voorgangers gewend is. "Je vertrouwt op je eigen complete studio-set, niet omdat die zo goed is maar omdat je het gedrag en effect ervan kent." Hij luistert geconcentreerd, zijn oren lijken te spitsen. "Hmm... deze klinken toch 'n beetje anders", mompelt hij.

Op de vraag of hij thuis ook zo kritisch is, volgt een verrassend antwoord: "Nee hoor, thuis heb ik gewoon een leuk hifi-setje, niks speciaals".

His Master's Macs

Tien jaar geleden is hij begonnen met het pakket "Sonic Solutions" op een Quadra 950, een opstelling die destijds ongeveer 150.000 gulden kostte, en dat voor een 2-sporen toepassing! Die Quadra 950 gebruikt hij trouwens nog steeds, ook al draait deze op OS 9.

Verder heeft hij een tijdje een PowerBook Duo 250 gebruikt, maar na deze en vele andere modellen is momenteel een 15-inch PowerBook

zijn vertrouweling. "Ik heb daar echt alles op staan wat ik nodig heb. Voor mij ook nooit meer een desktop-model, ik zweer bij alles wat draagbaar is."

En hoewel het hart van zijn werk afhankelijk is van specialistische hardware en software, staat de Mac hem op allerlei fronten bij.

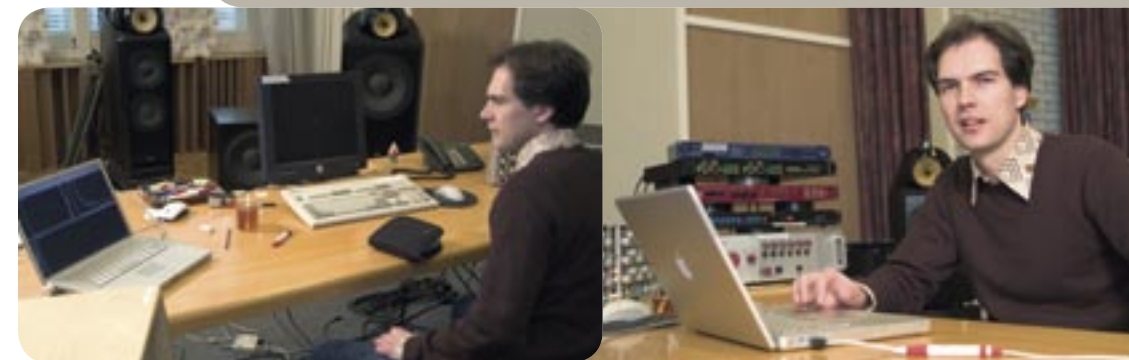
Minder en meer Mac

Sander merkt op dat de rol van Apple in de totale audiomasteringwereld (en dat is niet hetzelfde als de muziekwereld) niet zo heel groot is. Zeker als het gaat om DSD-verwerking (de 'hoge resolutie' digitale audiosignalen) lijkt de Mac zelfs minder

in trek dan voorheen. Maar dit jaar was er op AES (een soort Huishoud-RAI voor Pro Audio, afgelopen oktober in Los Angeles) toch beduidend méér Mac-spul te zien. <http://www.aes.org/>

Zo kondigde Philips een ProTools plug-in aan die PCM naar DSD-mastering voor SACD zelfs in multichannel mogelijk maakt. Een verbazend 'open' zet van Philips, die doorgaans niet zo scheutig is met het beschikbaar stellen van technologie in software-vorm. "En ik ben ook erg benieuwd wat Nuendo gaat doen op de Mac. Dat zou wel eens een ProTools-concurrent kunnen worden."

http://www.steinberg.net/Steinberg/Company/NewsItem.asp?id=3675&Langue_ID=7

de bijna voelbare acoustiek van bestaande ruimten zoals de Royal Albert Hall, het Concertgebouw of de intieme kleine zaal in Vredenburg. Gangbare galm-software en VST-plugins gaan uit van berekeningen die vrij eenvoudig volgens wiskundige en meetkundige principes worden uitgevoerd. Maar Altiverb kent een andere aanpak. Aan de hand van een nauwkeurig opgemeten galm van een audio-puls die in die betreffende en zo karakteristieke ruimte is 'afgeschoten', wordt een profiel voor de exacte acoustiek aangemaakt. Vervolgens kan dat profiel op andere geluiden worden 'losgelaten'. Een kolossale database van profielen van alle denkbare ruimten is beschikbaar.

Deze aanpak vergt een veel zwaardere berekening maar dankzij de "velocity engine" (van Altivec) in iedere PowerPC zijn deze vector-berekeningen voor de Mac een koud kunstje! Zelfs hardware-versies van bijv. Sony van tienduizend Euro kunnen daar niet aan tippen.

Een ander pakket waar Sander veel plezier aan beleeft is DVD Studio Pro. Nee, hij zit niet in z'n schaarse vrije tijd leuke DVD's voor de familie te monteren. Het zijn andere aspecten waarvoor hij DVD Studio Pro gebruikt. "De bijgeleverde A-pack-encoder is werkelijk subliem en je kan zonder al te veel poespas even een DVD-tje met surround-audio branden." Zo heeft hij de bandleden van Golden Earring een surround-sound mix op DVD mee naar huis gegeven, zodat ze er op hun gemak naar konden luisteren. Hij kon zich daarbij niet inhouden en heeft gelijk een leuk keuzemenu samengesteld, compleet met artwork van Barry Hay zelf..

En hup, weer achttien mille voor een duur authoringsysteem uitgespaard). Pakketten die hij op de Mac mist en waarvoor hij tandenknaarsend achter

de (in ons bijzijn crashende) PC moet kruipen, zijn o.a. Pyramix met Cedar-plugins. Terug van weggeweest: WaveBurner Pro - ooit voor OS9, verschijnt nu ook als plug-in bij Logic Pro versie 7. Daarmee kan je CD-masters in "Redbook" audiostructuur aanleveren. "Soms boeken upgrades echt een enorme stap vooruit", zegt Sander, "want de functionaliteit van Logic komt hiermee in de richting van het pakket Samplitude, wat ik ook nog vaak op de PC moet aanzwengelen".

Een speciale module in Pyramix bewerkt geluidsfragmenten op een ingenieuze wijze. Stel, in een live-registratie van een klassiek concert klinkt een blipend mobieltje of bij een live-registratie van Marco Borsato kraait een irritant gillende dame in het publiek. Met Pyramix poets je dat feilloos weg. Maar vreemd genoeg is daarvoor op de Mac geen goed pakket verkrijgbaar.

"Misschien maak ik de dag nog mee dat de hele mastering-studio een groot Mac-paleis wordt." Wie weet, want goede mastering-engineers blijven vaak tot op hoge leeftijd achter de knoppen zitten. Andy Wallace van o.a. Limp Bizkit loopt tegen de zestig en Michael Jackson doet nog altijd een beroep op de 73-jarige Bruce Swedien.

In ieder geval zal hij tot in lengte van dagen zijn trouwe Apple-producten blijven koesteren. Van de PowerBook in z'n tas tot de iPod vol... nee, geen muziek maar AudioBooks! Na een hele dag schaven en slijpen aan muziek heeft hij ter afwisseling vaak liever iets anders aan z'n hoofd. "Lekker onderweg relaxed luisteren naar de Da Vinci Code!".

Gebruikte URL's in dit artikel:

- <http://www.aes.org>
- http://www.steinberg.net/Steinberg/Company/NewsItem.asp?id=3675&Langue_ID=7
- <http://www.audioease.com>
- <http://www.audioease.com/Pages/Barbabatch/BarbaMain.html>
- <http://www.audioease.com/Pages/Altiverb/AltiverbMain.html>
- http://www.creo.com/global/products/software_solutions/creative/tokens/default.htm
- <http://www.rogueamoeba.com/nicecast>

Borsato-bas per digitale bakfiets

Bij Marco Borsato werd niet alleen een dure koerier, maar vooral veel kostbare wachttijd gespaard door "even" een baspartij via Internet op te sturen. Op zich zou zo iets niet zo heel moeilijk zijn - techneuten genoeg in de buurt. Maar op het cruciale tijdstip was niemand meer in Marco's studio in Volendam aanwezig, behalve een secretaresse. Dankzij een Mac, iChat en een AIM-account werd het zware bestand met hoogwaardige audio-kwaliteit van Volendam naar Baarn verstuurd en konden ze weer verder met de mastering. "Op zo'n moment merk je toch dat een Mac wel lekker simpel werkt. Je moet zo iemand dan toch door een heel systeem en een paar programma's heen loodsen."

Dat zelfs de Mac simpeler zou kunnen, bewijst Tokens van Creo. De Tokens-software maakt dan een soort alias die je kan emailen, waarna de ontvanger op makkelijke wijze het bestand ophaalt. "Vooral bij audio-toepassingen moet je vaak grote bestanden ergens van een FTP-server of zo laten ophalen. Daar snappen computergebruikers dan niks van, zeker niet vanaf een PC en zelfs Mac-gebruikers blijken dan wel eens twee linkerhanden te hebben. Tokens maakt het dan super-simpel."

http://www.creo.com/global/products/software_solutions/creative/tokens/default.htm